

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja a Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Könyvtára

2006. június

10. évfolyam 2. szám

ÚJ GENERÁCIÓ, ÚJ SZOKÁSOK

A ma divatos szóval Y vagy net generációnak nevezett közösséget nálunk elsősorban a hallgatók képviselik. Az ő életükben a számítógép és az internet nem nehezen tanult, hanem kamaszkortól kezdve használt és sokak által kedvelt dolog, amely lehetőséget nyújt a szórakozásra, ismerkedésre, kapcsolattartásra és természetesen a tanulásra, ismeretszerzésre is. Ezek az igények a hagyományos könyvtári szolgáltatásokkal már nem kielégíthetőek. Ezeket a változásokat, feltérképezendő 2006 áprilisában 129 embert kérdőívről kérdeztünk meg, majd májusban további 30 hallgatóval készítettünk rövid interjút.

Az alábbiakban ennek a felmérésnek az információszerzésre és internet-használatra vonatkozó eredményeit mutatom be röviden.

Ez a korosztály minden felmérés szerint kiemelkedően sokat és széles körben használ számítógépet és internetet. A kapott adatok alapján elmondhatjuk, hogy a könyvtárhasználó diákoknak kb. 94%-a használja az internetet és több, mint kétharmaduk a könyvtárban is internetezik. Ez a magas használati arány azonban sajnos nem párosul az innen elérhető szakmai információk használatával. Csak egyharmadnyi azok aránya, akik szakmai információk keresésekor használták már a könyvtár honlapját és az onnan elérhető adatbázisokat és szakfolyóiratokat.

Ennek magyarázata a fiatalok alapvető készségeinek változásában is kereshető. Ez a korcsoport ugyanis az első, amelyik gyermek-/kamaszkora óta használ elektronikus játékokat, illetve számítógépet. Hozzáállításuk a modern technikához teljesen más, mint elődeiké. Mint Lippincott rámutatott, "a diákok gyakran túl bonyolultnak találják a különböző, a könyvtár által előfizetett adatbázisokat, kezdve azzal, hogy több ilyenben is keres-

niük kell ahhoz, hogy kideríthessék, melyek a fontosak."¹

A másik, nálunk is észlelhető probléma, hogy az adatbázisok egy része csak a cikk létéről informál, de azonnali teljes szöveges elérést nem biztosít. Az idő pedig, amelyet egy információ megszerzésére szálni kívánunk, már túl kevés ahhoz, amit a találatok fizikai valójának megkeresése jelent.

A diákok elsődleges kiindulási pontjának nálunk (is) a nagy keresők számítanak. Kutatásra az ismert felületet használhatják, amelyen egymás után beírt szavakkal – az operátorok és egységesített nevek ismerete nélkül – kereshetnek, akár magyar nyelven is. Természetesen az így átnézett oldalak nem tartalmazhatják a sok munkával és drága pénzen feldolgozott adatbázisokban található cikkek mindegyikét, a sok találat azonban a teljes körű, gondos keresés érzetét kelti. Pedig a leglényegesebb dolog marad ki ilyenkor: a szakmai szempont.

A diákság, bár a szakmai információk keresésekor igényli és nyitott az elektronikus változatra, tanulmányaihoz még több mint

80%-ban nyomtatott dokumentumokat használ, sőt az internetre feltett információt a többség kinyomtatva viszi el további használatra. Arról, hogy a tanulmányaihoz szükséges információ hány százaléka érhető el egyáltalán online, megoszlanak a vélemények. Tulajdonképpen a nullától egészen a 100%-ig kaptunk válaszokat. Ez a széles skála nem ad túl sok támpontot értelmezésre, de azt a következtetést mindenképpen levonhatjuk belőle, hogy magyar nyelven még nincs meg az egyetemi hallgatók számára a kellő mennyiségű, a világhálón elérhető állatorvosi szakirodalom.

A fentieket figyelembe véve, igen érdekes a következő kérdésre adott válaszok aránya: "Hogyan állapítja meg az interneten fellett információ pontosságát?" A magyar hallgatók 1/4-e, a külföldiek 1/6-a válaszolta, hogy sehogy nem ellenőrzi, egyszerűen elhiszi, hogy amit talált, az igaz. Ez a ma kialakulóban lévő "wiki-blog" világban elég aggasztó nézet, hiszen az interneten bárki megjelentetheti saját "szakmai" anyagait.

Az egyetem feladata, hogy felkészítse a diákságot arra, hogy későbbi pályafutásuk során, ha információra lesz szükségük, tudják milyen alapvető kiindulási lehetőségeik vannak, és képesek legyenek behatárolni a szakmailag elfogadható forrásokat. A következő tanévtől távoktatás keretében is induló könyvtári informatika oktatás is ezt igyekszik elősegíteni.

Ha az amerikai kutatásokat vesszük figyelembe, egyes felmérések szerint már van, ahol a hallgatók 3/4-e használja többet az internetet, mint a könyvtárat². A mi felmérésünk rávilágított, hogy bár a könyvtár továbbra is kedvelt találkozó és tanulóhely, elektronikus szolgáltatásaink propagálásán még javíthatunk. Bár 2000 óta tartunk fenn saját honlapot, gyűjtjük rajta a linkeket, online hozzáférést biztosítunk (egyelőre a campus területéről, de remélhetőleg nemsokára bárhol) adatbázisokhoz, folyóiratokhoz stb., ennek ismertsége és kihasználtsága mégsem kielégítő.

Szeptemberben új tanév kezdődik és új honlapunkkal, jobb kommunikációval és több figyelemfelhívó akcióval próbáljuk minél

¹ Lippincott, Joan R. "Net Generation Students and Libraries." Educating the Net Generation. Eds. Diane Oblinger and James I. Oblinger, Boulder, CO: Educause, 2005. <http://www.educause.edu/EducatingtheNetGeneration/5989>

² The Internet Goes to College: How students are living in the future with today's technology. Principal author: Steve Jones, Senior Research Fellow. In: http://www.pewtrusts.com/pdf/vf_pew_internet_college.pdf

Az **IMMUNOVET-HBM[®]**

a gyógyszerfelhasználások csökkentését
és a termelési mutatók javítását, valamint a
biztonságos élelmiszer előállítást szolgálja.

Az **IMMUNOVET-HBM[®]**
felhasználható monogasztrikus
és kérődző állatok takarmányaihoz
keverve 1 kg/tonna mennyiségben.

Állategészségügyi várakozási idő 0 nap.

Kiszerezés: 25 kg (egalizált zsákban)

Szakmai információ: **Dr. Kósa Emma** • +36 30/262 1289

Forgalmazza: **VET-NUTRITION Bt.**

Erdeklődés és rendelésvétel:

Telefon/Fax: +36 1/359 1373 • Fax: +36 1/258 2598

Mobil: +36 30/535 6922 • +36 30/491 5685

szélesebb rétegek számára ismertté és elérhetővé tenni a modern kor lehetőségeit.

A könyvtáraknak az elmúlt évezredek alatt többször kellett újragondolniuk helyüket és feladataikat a tudomány kiszolgálása érdekében. Most rajtunk a sor, hogy meglegyünk cybervilágbeli helyünket.

A felmérést készítették: Miszori Katalin és Winkler Bea.

Winkler Bea

RSS - AZ ÚJ HÍRCSATORNA

Az RSS – talán már találkoztak olvasóink a kis narancssárga RSS vagy XML feliratú téglalappal egy-egy weboldalon – rövidítés, feloldására két definíció létezik: Rich Site Summary vagy Real Simple Syndication, magyarul "gazdag oldal-összefoglaló" vagy "igazán egyszerű tartalommegosztás".

Lényege, hogy ez egy XML³ szabványú szolgáltatás, mely a website-on megjelent aktuális hírek vagy cikkek továbbítására (cím, szerző, kategória, rövid tartalom és link) szolgál. Így nem szükséges kedvenc portáljainkat mindennap végigböngészni, hanem egy program segítségével értesülünk a legfrissebb információkról, egyszerűen és gyorsan olvashatjuk az aktualitásokat. A szolgáltatás előnye a hírlevelekkel szemben, hogy nem igényel feliratkozást, és a felhasználónak semmilyen személyes adatát sem kell megadnia.

Az RSS szolgáltatást nyújtó honlapok, portálok az alábbi ikonokkal jelzik hírcsatornájuk létezését: **XML** **RSS**

Az újabb böngészők (Mozilla Firefox 1.0.7 vagy Opera 8.5) már automatikusan támogatják a szolgáltatást, külön olvasóprogram letöltése nem szükséges hozzá. A Internet Explorer 7.0 is már tudni fogja az "RSS olvasást", azonban addig célszerű egy bővítményt (Pluck) vagy ingyenes RSS-olvasó programot letölteni gépünkre és így használni ezt a szolgáltatást (legelterjedtebb a FreeRider).

Példák, használat:

Nézzünk egy példát! A FSZEK (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) RSS szolgáltatását kívánjuk igénybe venni. Ha a Mozilla Firefox vagy az Opera böngészőt használjuk, az URL-cím (<http://www.fszek.hu>) mellett a böngészősorban egy kis narancssárga ikont látunk. Erre kattintva a böngésző ellátja az oldalt egy könyvjelzővel, s elhelyezi a böngésző sor alatt. Így csak rákattintunk és máris olvashatjuk az oldal legfrissebb híreit. Természetesen a könyvjelző mindaddig aktív marad, amíg el nem távolítjuk a sorból. Amennyiben viszont az internetezők másik

népes csoportjához tartozunk, s az Internet Explorer használjuk, kicsit bonyolultabb a helyzet. Először telepítsünk a gépünkre ingyenes RSS olvasó programot (FreeRider, FreeForAll) vagy a Pluck segédprogramot, azután ebbe linkeljük be az oldal RSS címét, s így a kis programunk automatikusan figyelmeztet, ha frissül a bekapcsolt oldal. Az olvasó program gyakorlatilag úgy néz ki, mint egy e-mail fiók. Ha új hír jelenik meg, kapunk egy címet, rövid tartalmat, mindezt egy link formájában, s ha rákattintunk már olvashatjuk is a teljes szöveget az alkalmazásunkban, nem kell külön a weboldalra ellátogatni.

Az RSS olvasónak használt vehetjük például a PubMed-en (<http://www.pubmed.gov>) való keresés során is. A keresésünk eredményét lementhetjük egy XML fájlba (Send to: RSS Feed), majd a számítógép által létrehozott RSS mező címét az olvasó szoftverbe másoljuk, s így mindig értesülhetünk, ha a keresett témában új cikk kerül be az adatbázisba. Az Ingentánál kérhetünk értesítést, ha egy folyóiratnak új száma jelent meg, de tartalomjegyzék-szolgáltatást is kínálnak ilyen formában.

Néhány további honlap, amelyen találkozhatunk az RSS-csatorna szolgáltatással:

További információk: <http://rss.lap.hu>

Központi Statisztikai Hivatal: <http://www.ksh.hu>

Magyar Elektronikus Könyvtár:

<http://www.mek.oszk.hu>

Kormányzati Portál: <http://www.magyarorszag.hu>

Neumann-ház: <http://www.neumann-haz.hu>

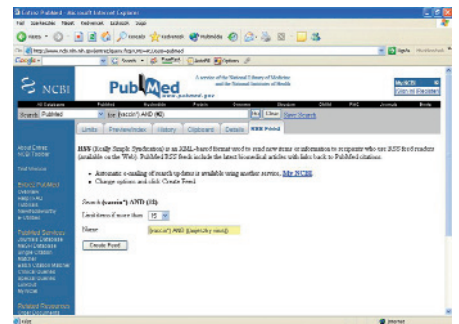
Budapesti Corvinus Egyetem Központi Könyvtár:

<http://www.lib.uni-corvinus.hu>

Miszori Katalin

KERESŐSULI

Bár a tankönyvek, kézikönyvek, saját készítésű jegyzetek – no meg a kollégák bölcsessége – változatlanul fontos helyet foglalnak el a mindennapi szakmai problémák megoldásában, egyre többen fordulnak szinte "automatikusan" az internethez. A világhálónak tulajdonított "mindentudás" komoly veszélyeket rejt magában, különösen akkor, ha maga a keresés is kívánnivalót hagy maga után.

A keresési elvek, szabályok ismerete nélkül esetleg a legjobb találatoktól "vágjuk el" magunkat. Átgondolt, tudatosan megszerkesztett keresési stratégiával az interneten és a szakirodalmi adatbázisokban, katalógusokban is könnyebben és gyorsabban rákaphatunk a számunkra szükséges ismeretekre.

Ennek jegyében indítjuk el, a könyvtári informatika oktatás anyagára alapozva, keresősulinkat. Csak "suli" és nem iskola, mert a magyarázatok mellőzésével tömören, a szabályokra szorítkozva foglaljuk össze a legfontosabb tudnivalókat. A keresősuli anyagát a könyvtár honlapján is megtalálják és a számítógép mellé tűzhető kis kártyák formájában kinyomtathatják.

(<http://konyvtar.univet.hu/oktat/suli.htm>)

Keresősuli 1.

Alapelvek

A jó keresés **a probléma pontos megfogalmazásával** kezdődik.

A kérdés átgondolásakor **vegye figyelembe az adatbázis vagy az internet sajátosságait**.

Mindig több adatbázisban, forrásban kell keresni! A jó kereséshez **idő, türelem és precizitás** kell.

Ismerjük meg a használt keresőrendszer sajátosságait! Olvassuk el a segítő oldalakat! A többféle műveletet, szűkítési lehetőséget felkínáló oldalakat többféle névvel illetik: összetett, speciális, haladó, részletes keresés. Érdemes használni!

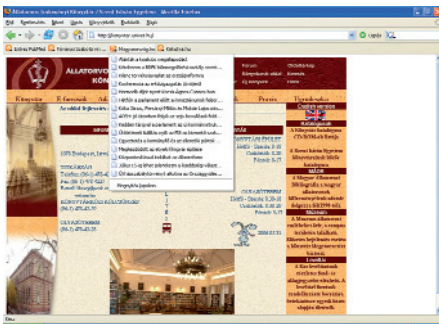
A keresés a kereső kifejezések és az adatbázisban, dokumentumokban szereplő **szavak összetetésével történik**. Viszonylag kevés rendszer képes a keresést automatikusan kiterjeszteni a beírt kifejezések ékezetes vagy ékezet nélküli, toldalékos vagy toldalék nélküli formájára. Egyetlen rendszer sem képes kitalálni a szándékunkat: egyetlen hiányzó betű eredménytelen kereséshez vezethet!

A kapott **találatok rangsorolása** rendszerként eltérő (fontosság szerinti, időrendi, betűrendes stb.) lehet.

A **mutatók, indexek, tárgyszójegyzékek, tezauruszok** segítenek a megfelelő kifejezések kiválasztásában, írásmódjuk megállapításában, pontosabbá teszik keresésünket és további ötleteket adnak.

Ha sikertelen a keresés, ne féljen merőben új megközelítési módokat alkalmazni.

³ Extensible markup language: szabályok gyűjteménye, mely a gép számára megkönnyíti az adatok generálását, olvasását és biztosítja, hogy az adatszerkezet egyértelmű legyen. Hasonlít a HTML-hez.

Keresősuli 2.

Alapműveletek

Figyelem: a táblázatban látható műveleteknek nem mindegyike alkalmazható minden keresőrendszerben és jelölésük is eltérő lehet! Következő számunkban folytatjuk!

Orbán Éva

FOTÓKIÁLLÍTÁS

"A falon túl van Kína" címmel Gyuranecz Miklós IV. éves állatorvostan-hallgató fényképei tekinthetők meg a Könyvtár olvasótermében 2006. márciustól szeptemberig.

Halmazműveletek:

ÉS		Figyelem: Az "ÉS" a köznyelvitől eltérő értelmezésben azt jelenti, hogy az összes keresett szónak egyszerre kell szerepelnie a keresett dokumentumokban. <i>Például:</i> kutya ÉS macska
VAGY		A VAGY jelentése: vagy az egyik, vagy a másik, vagy valamennyi szó együtt szerepel a dokumentumokban. <i>Például:</i> kutya VAGY macska (tartalmazza a kutya ÉS macska lehetőséget is!)
ÉS		A NEM jelentése: az egyik szó szerepel a dokumentumban, a másik viszont nem. <i>Például:</i> kutya NEM macska Figyelem: ebben az esetben azok a dokumentumok is kimaradnak, amelyekben a kutya ÉS macska együtt szerepel! Fontos tételek veszhetnek el.

Szórendi megkötés:

" ... "	Pontos kifejezés keresése " "-jellel vagy ilyen kereső sor biztosításával. <i>Például:</i> "alma mater" Figyelem: ebben az esetben a kifejezés egyes szavaira nem keres a rendszer!
EGYÜTT KÖZEL	Keresés a kifejezésekre egy mondatban, egy mezőben vagy a honlap egy meghatározott részén. Ezt a lehetőséget is megtalálhatjuk a részletes keresésben.

Csonkolás, helyettesítés:

* \$? vagy más jel	Egy vagy több karakter helyettesítése a szavak belsejében vagy végén. Alkalmas a ragozott, változó helyesírású formák keresésére. Számos rendszer jelölés nélkül, automatikusan vagy a "szórészlet" keresésének lehetőségét felkínálva biztosítja a lehetőséget. <i>Például:</i> vakcin\$ - visszakeresi a "vakcinázás, vakcina, vakcinák stb. formákat.
---------------------	---

Szűkítés:

Általában formai szempontok szerint csökkenthetjük találataink számát például az általunk ismert nyelvekre, a keresett fájlformátumra, a megjelenés ideje szerint, egyes folyóiratokra stb.

NOCTUA

Felelős kiadó: Szabóné Szávay Judit könyvtár főigazgató. Felelős szerkesztő: Orbán Éva
Cím: 1078 Budapest, István út 2., telefon: 1 478-4226, fax: 1 478 4227.
E-mail: library.univet@aotk.szie.hu Honlap: <http://konyvtar.univet.hu/esources/noctua.php>

**MELLÉKHATÁS-FIGYELŐ RENDSZER
(PHARMACOVIGILANCE RENDSZER)**

AZ ÁLLATGYÓGYÁSZATI KÉSZÍTMÉNYEK BIZTONSÁGOSABB
HASZNÁLATA ÉRDEKÉBEN

A mellékhatás-figyelő rendszer (azaz pharmacovigilance rendszer) az állatgyógyászati készítmények alkalmazása során tapasztalt, feltételezhetően a felhasznált készítményhez köthető

- mellékhatások (súlyos, nem ismert, emberen észlelt)
- hatáselmaradások
- környezetkárosító hatások
- az ÉEVI letelte után kimutatott gyógyszermaradványok

adatait gyűjti és elemzi.

A rendszer célja, hogy

- az adatok elemzése révén minél hatékonyabb, biztonságosabb, jó minőségű készítmények álljanak rendelkezésre
- a készítmények használati utasításának kiegészítésével/módosításával a felhasználó állatorvosok részletesebb információhoz jussanak és a készítmények használatával járó kockázatokat megfelelően mérlegelhessék.

A rendszer működtetéséért az ÁOGYTI Inspektorátusa a felelős.

Kérünk minden Kollegát, hogy amennyiben a fenti körbe tartozó bármilyen tapasztalata van, jelezze Intézetünknek. A bejelentő adatait bizalmasan kezeljük.

Bejelentését megteheti — a nap 24 órájában — telefonon/üzenetrögzítőn, telefaxon, e-mailen, vagy adatlapon.

Adatlapok és válaszborítékok Intézetünknel beszerezhetők, vagy kérésre postázzuk. Az adatlap az Intézet honlapjáról is letölthető.

ÁOGYTI (Állatgyógyászati Oltóanyag-, Gyógyszer-, és Takarmány-ellenőrző Intézet)

Cím: 1107 Budapest, Szállás u. 8. Levélcím: 1475 Budapest 10. Pf. 318.

Telefon/telefax: 260-3269, telefax: 262-2839

Honlap: www.aogyti.gov.hu

E-mail cím: nagyea@oai.hu

Dr. Soós Tibor
igazgató